

JOSIAH AFIK ONIM ETI USUŃ UKPONO ABASI

1 Ndidem 13:1,2; 2 Ndidem 22:1-20; 23:1-25;

2 Chronicles 35:1-27

QYQHỌ UKPEP-ŃKPỌ 374

Eke Mkparawa

IKỌ IBUOT: “Jehovah emekpere mmọ eke esit ọbuñode mmọ; onyũ anyaña mmọ eke esit ọduode” (Psalm 34:18).

Edinim Usọrọ Nsaña-mbe (Passover)

Nditọ Israel ekana edu uwem nte ekemde ye ibet emi Abasi ọkọnde mmọ ke ini mmọ ekewọrọde ke isọñ Egypt. Ke akpatre okoneyo ufin mmọ, mmọ ema edia akpa usọrọ Nsaña-mbe (Passover). Ke ini oro Jehovah ama ọdọhọ ete “usen emi eyedi usen eke mbufo etide; mbufo enyũ enim enye enọ Jehovah ke usọrọ, ke kpukpru emana mbufo; enim enye ke nsinsi ewuhọ” (Exodus 12:14). Enye akana eti mmọ abaña erifak mmọ nsio ke Egypt, ńko akana edi mbiet Eyen-erọñ Abasi, Jesus, emi edidide ndinyaña owo nsio ke mme idiọk-ńkpọ.

Ke otu mme ewuhọ Abasi ama odu kiet emi eketemede mme ete ye mme eka ete ekpep nditọ mmọ ibet Abasi: “Nyuñ dọdịọñ siak mmọ nọ nditọ fo, nyũ kama mmọ ke inua fo ke ini afo etiede ke ufọk fo, ye ini afo asańade ke usuñ, ye ke ini afo anade ke isọñ, ye ke ini afo adahade ke enyọñ” (Deuteronomy 6:7).

Unana Edinim Mme Ibet Abasi

Ke ediwak isua nditọ nditọ Israel ikokopke mme ibet Abasi. Mme ete ye eka mmọ iketińke inọ mmọ ibaña Abasi, me ndika Itie-ukpono emi Abasi ọkọñwọñode ndisobo ye mmọ. Ke ofuri ini ukara ndidem iba, mme owo ekekpono ndem, ibat-ibat owo ekefiok se ibet Abasi edide. Usọrọ Nsaña-mbe (Passover) emi akanade enim ke isua ke isua nte ńkpọ eriti, owo ikonimke ke ata anyan ini. Kere nte ererimbot ọkpọdiokde edieke mme ufọk Abasi mikpoduhe se mme owo ekpekade, ndien akanam baba owo kiet iketińke ńkpọ ibaña Abasi! Ekpeketie didie edieke owo mikpoduhe nditiń nọ fi ukpọhọre eti ye idiok?

Abasi ama ọdọhọ nditọ Israel ete edieke mmọ minimke Uyo Imọ edi ekponode ndem, Imọ iyeyak mme idut emi mifiokke Abasi eduk ke isọñ mmọ enyũ eda mmọ ke ufin. Mme anditiń ntiń-nnim ikọ ema enọ mmọ ntọt ete ke Abasi ke esese kpukpru mme idiok ido mmọ, ndien ibighike ini eyedi eke mme ntọt oro ediwọrọde esu.

Edimana Josiah

Ke ini kpukpru idiok-ńkpọ ye ekim eke spirit ke Josiah akamana. Ke ini enye ekedide isua itiaita kpọt ke enye ọkọtọñọ ndidi edidem. Ke ini Josiah ekedide isua efurekiet, “enye ọtọñọ nditiene Abasi David ete esie” (2 Chronicles 34:3), ndien ke ini enye osimde isua edip enye ama ọtọñọ ndiwuri mme ndem ye mme eto-mkpe emi mme owo esikade ekenam uwa. Josiah okoyom mme owo ekpono Abasi edi ke akpa ifet akana mmọ esioño idiok-ńkpọ efep ke usuñ mmọ.

Edidiọñ Itie-Ukpono

Ke Josiah ama akabiat ukpono-ndem, ini ama ekem nditim ufọk Abasi mbeńe edikpono Abasi. Koro owo baba kiet mkekaha ufọk Abasi ke utọ anyan ini oro, edi akpanikọ nte ke mbiet ema ekọri ekanare Ufọk Abasi, mme usuñ-ofum (window) ema ebiara, mme usuñ enyũ ewure. Ema ada ediwak mbon utom, oro edi, mme ọbọp-ufọk, ye mme anam-usọ ndinam itie-ukpono eye onyũ odot nte itie ukpono Abasi. Ema ebiat ata ediwak okuk ndida ndiọñ ufọk oro, edi mme owo ema enọ ńkpọ ke unyime esit ndien mme anam-utom ema enyũ eda kpukpru okuk ke akpanikọ esin enam utom okposuk edi nte owo mikanamke ibat.

Eke di eti ńkpọ ndinyene ediye itie ndikpono Abasi, edi ńkpọ efen emi okokponde akan ama ọsuhọ. Akana nte enam esit mme owo asana.

Ntak Emi Anade Nte Enyene Edisana Esit

Ndusuk owo mfin enyene ifiok ete akpana nte mmimọ ikabare ikpọn mme uwem idiok-ńkpọ mmimọ, ke ntre mmọ etoño ndika Ufok Abasi enyuń ebuak idem ye “nti owo.” Edi mmọ ituaha mkpọfiok ke mme idiok-ńkpọ mmọ, ke ntre mmọ ikemeke ndinyene mfon nto Abasi. Man enyene idara emi odude ke nditiene Christ, ana owo asana idiok-ńkpọ ayak. Ke ini esit asanade, do ke nnyin idiño idara erinyańa ukpọn inyuń ikeme ndidu uwem eke akande idiok-ńkpọ. Jesus ikpọn ekeme ndinam esit nnyin asana ndien Enye anam emi ke ini nnyin ituade mkpọfiok.

Ekut ńwed Ibet

Nditọ Israel ekpekeme didie ndifiok se Abasi okoyomde mmọ enam? Nte mmọ ekpedude uwem? Ekeme ndidi idem mme ete ye mme eka nditọ ikokopke ibańa ibet Abasi koro etie nte ama esim isua 50 toño nte mmọ ekenyene edidem emi akanamde ńkpọ Abasi.

Kpa ke ini emi mme owo eketimde eyom item, oku ama okut ńwed emi ekewetde ibet Abasi ke esit. Edieke owo anamde akpanikọ onyuń oyomde ndifiok uduak Abasi, Abasi eyeda enye usuń osim akpanikọ onyuń ọnọ enye ifet ndinam nnen-nnen ńkpọ.

Idighe kpukpru owo ekekeme ndikot me ndiwet ńkpọ ke ini oro, Shaphan ewet-ńwed emi utom esie ekedide ndikot mme akpan ńwed ama emen ńwed emi ọsok edidem onyuń okot ikọ Abasi ọnọ enye. Josiah ama ọbọń akam ọnọ Abasi ndidiño uduak Esie, ndien emi ekedi ibọrọ.

Ke ńwed emi ema ewet mme ubierikpe emi akanade etiene Israel, edieke owo minimke Ibet Abasi. Ke Josiah okokopde mmọ, enye ama okop ndik onyuń ekere ke akpan ete Israel ema eduk nsobo. Israel ikonimke ibet Abasi, ema enyuń edot ndibọ ufen.

Ke ini mme owo eyomde ndinam nnen-nnen ńkpọ, esifina mmọ eti-eti ke mmọ ekutde nte ebiatde ibet. Mme owo eken eke esit ama ọkọsọń emi miyomke ndidi ikọt Christ ekeme ndikot mme ubierikpe Abasi edi ifinake mmọ. Abasi akpakam anam esit nnyin emem man ikpań utọń inọ mme ntọt Esie, man inam esit nnyin odu ke mbeńe-idem ebet eridi Jesus! Jesus ama ọdọhọ ke ini Enye okodude ke ererimbot ete “Owo eke esinde Mi, onyuń etrede ndibọ ikọ Mi nda, enyene andibiere-ikpe esie: ikọ eke ńketińde, kpa ikọ oro edibiere ikpe ọnọ enye ke akpatre usen” (John 12:48).

Idorenyin

Ke eyo Josiah, eti anditiń ntiń-nnim ikọ ańwan kiet ama odu emi Abasi eketińde ikọ ebe ke enye. Ema emen ńwed emi esok enye ese me idorenyin odu ọnọ Israel. Edieke mme owo etuade mkpọfiok ke ofuri esit, nte ekeme ndinim owo uwem? Me okosuk ana nte mmọ ebọ ufen usọp-usọp ke abańa mme idiok-ńkpọ ete ye eka mmọ ye eke mmọ ńko? Enye ama ọbọrọ ete “Ntem ke Jehovah Abasi Israel ọdọhọ ete, ...Koro esit fo ememde, afo onyuń ọsuhọrede idem fo...Ami ńko mmokop.”

Abasi kpukpru ini omokut esit emi atuade mkpọfiok. Owo eke amade ekeme nditiene Jesus. Enye akananam ibinke owo emi ọfuhọde abańa idiok-ńkpọ emi enye akanamde emi oyomde efen enọ enye. Edi ana owo atua mkpọfiok ke ofuri esit esie man enye okut mbọm oto Abasi.

Josiah ama oyom mbọm oto Abasi akan ńkpọ ekededi ke ererimbot, ńko Abasi ama okut emi. Ubierikpe akana osuk osim mme idiok-owo, edi idighe ke eyo uwem Josiah.

Ediwak ini edinen ido owo kiet ama esimub ubierikpe Abasi akama ke esisit ini, man ọnọ mmọ efen ifet ndikabare esit. Nso utọ akwa mbọm eke Abasi owutde nditọ owo! Edi ubierikpe enyene ndidi ke esit mituaha mkpọfiok. Abasi ama ọdọhọ ndien enyene ndisu.

Edinen Idut

Josiah ama obok kpukpru owo ọtọ kiet man ekpań utọń ke ini edikotde Ibet oro. Kpukpru owo ema edi, iren ye iban, nditọńwọń, ikpọ ye ńkpri. Josiah ama anam ediomi ke iso Abasi ete iyenam kpukpru mme ewuhọ Jehovah, kpukpru owo enyuń eda ye enye ete mmimọ ńko iyenim ibet Abasi. Nso utibe ekikere ke esit Josiah ndifiok nte ke ofuri Israel eyeda ye enye ke ukara edinen ido! Ibat-ibat ini edu ke mbuk eset abańa ererimbot eke mme andikara mme idut ekeyakde idem mmọ ke ofuri esit enọ edinam ńkpọ Abasi ndien kpukpru owo enyuń etienede uwut-ńkpọ mmọ. Ererimbot emi ekpenem didie edieke utọ ńkpọ oro okpodude ke kpukpru idut.

Idahemi, ke Josiah ama ọkọfiok uduak Abasi, enye ama otim esin idem man okure utom edisọhi ukpono-ndem emi akakade iso ke kpukpru obio ke idut oro mfep.

Mme Nditọ-enañ Eme (Gold)

Ke ediwak isua mbemiso ini emi, ke ini Israel ama akabare edi obio ndidem iba, Jeroboam ama ada akamba afanikọñ ọsọk Israel ke ndinam nditọ enañ eme (gold) iba nnyuñ nnim mmọ ete Israel ekpono. Ema enim kiet ke Bethel, itie eke edide edisana ọnọ nnyin nte ebiet emi Jacob akadabade ndap okut mme angel nte edọkdedọk enyuñ esuhọrede ke eberi emi osimde Heaven. Jacob ama okut ubọñ Abasi ke ini oro onyuñ ọdọhọ ete “Kakpan Jehovah odu ke ọtọ emi; ndien ami mfiọkke.” Edi Jeroboam amasabare ebiet emi ke ndiwuk eyen enañ eme (gold), ndien Abasi ama ọdọñ anditiñ ntiñ-nnim ikọ aka eketiñ ọnọ enye ete ke ubierikpe eyesim enye.

Ke ini Jeroboam akadahade ke enyọñ ndifọp ufuọñ-ńkpọ (incense) nnọ eyen enañ eme (gold) oro “Owo Abasi” ama ọsọsọp ọdọhọ ete “O itie-uwa! Itie uwa! Ntem ke Jehovah ọdọhọ ete: sese, eyen kiet ekere Josiah eyemana ọnọ ufọk David, ndien enye eyeda mme oku edikoñ ebiet eke efọpde incense ke esit, awa fi ke enyọñ ndien mme ọkpọ owo eyefọbọ fi ke enyọñ”(1 Ndidem 13: 2) ke ńkpọ nte isua 350 ema ekebe, ntiñ-nnim ikọ oro ama ọwọrọ osu ke ini Josiah okosioñode mme ọkpọ ke mme udi okonyuñ ọfọpde mmọ ke enyọñ itie-uwa, ke ebede ndiwuri mme edikoñ ebiet nnyuñ ńkọk mmọ eforo ntọñ ye ndifọp mme eto-mkpe emi ndem ekedade idak.

Ediwak ini nnyin imokut nte ntiñ-nnim ikọ ntre ọwọrọde osu ke ńwẹd Abasi. Enye esin mbuọtidem ke esit nnyin ete ke kpukpru se Abasi eketiñde eyewọrọ osu. Ke ini ńwẹd Abasi ọdọhọde ete “ukpọñ eke anamde idiọk eyekpa mkpa” (Ezekiel 18: 4), nnyin imọdiọñ ite oro edi ntre. Baba anam-idiọk kiet idikaha Heaven ibọhọke enye atua mkpọfiọk ke mme idiọk-ńkpọ esie, Abasi onyuñ efen ọnọ enye. Edieke owo akpade ye idiọk-ńkpọ ke uwem esie, enye eyenyene ubiom-ikpe ke iso Abasi.

Ñkop-item Ada Idara Edi

Se uto idara emi ọkọyọhọde ufọk Abasi ke ini ekesiode kpukpru idiọk-ńkpọ efep ke otu mme owo! Abasi ama ọsuhọre edisobo ye mmọ nte mmọ ekasuk ediade usọrọ Nsaña-mbe (Passover). Mmọ ema ediami ye Abasi ndinim ibet Esie, ema ebeñe esit mmọ enọ edidiọñ Esie, ndien mmọ ema ekop inem ima Esie eke Enye akañwañade ofuk mmọ. Tọñọ ke ini Samuel, anditiñ ntiñ ntiñ-nnim ikọ, akananam mmọ inyeneke utọ utibe usọrọ Nsaña-mbe (Passover) emi ekenemde ntre.

Abasi ama okpono enye emi akadade mme owo usuñ ke ido Abasi. Kpañ utọñ ke se ńwẹd Abasi etiñde abaña enye: “Baba edidem kiet eke ebietde enye akanam ibemke enye iso, emi akabarede etiene Jehovah ke ofuri esit esie, ye ofuri ukpọñ esie, ye ke ofuri odudu esie, nte ofuri ibet Moses eketemede, baba kiet eke ebietde enye akanam inyuñ itieneke edem idaha ida” (2 Ndidem 23:25).

MME MBUME

- 1 Anie ọkọnọ Nditọ Israel ibet ndida ndu uwem?
- 2 Ini ewe ke ekenim akpa usọrọ Nsaña-mbe (Passover)?
- 3 Utim ikafañ ke akana nte enim usọrọ Nsaña-mbe (Passover)? Okonyuñ ana ebighi adaña didie?
- 4 Nso ke Nditọ Israel eke nnyin ikpepde ńkpọ ibaña ekefiọk ebaña usọrọ Nsaña-mbe (Passover)?
- 5 Nso utọ edidem ke Josiah ekedi, eti me idiọk?
- 6 Nso ke Josiah akanam ke ini enye ekedide isua 16? Ke ini enye ekedide isua 20?
- 7 Didie ke Josiah ye ikọt esie ekekpep ibet Abasi?
- 8 Didie ke mme owo ekeñwam Josiah?
- 9 Nso ke mmọ ekenyene eto ọkpọsọñ utom mmọ?
- 10 Nso ke ńwẹd Abasi etiñ abaña ukara Josiah?